KOHTUJURISTI ETTEPANEK

JÁN MAZÁK

esitatud 15. septembril 2009 [1]

I. Sissejuhatus

1. Käesoleva eelotsusetaotluse esitas Nejvyšší správní soud (kõrgeim halduskohus) (Tšehhi Vabariik) menetluses, mille pooled on Milan Kyrian (edaspidi „kaebuse esitaja") ja Celní úřad Tábor (Tábori toll, Tšehhi Vabariik) (edaspidi „vastustaja") ning mis puudutab seda, et vastustaja nõudis sisse aktsiisimaksuvõla vastavalt täitedokumendile, mille oli kaebuse esitaja kohta välja andnud Hauptzollamt Weiden (Weideni toll) (Saksamaa) ja mille tegi teatavaks Ministerstvo financí – Generální ředitelství cel (Tšehhi rahandusministeeriumi tolliosakond).

2. Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib selgitust selle kohta, kas ta on nõukogu 15. märtsi 1976. aasta direktiivi 76/308/EMÜ vastastikuse abi kohta Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi rahastamissüsteemi kuuluvatest meetmetest tulenevate nõuete ning põllumajandusmaksude ja tollimaksude sissenõudmisel [2] artikli 12 lõike 3 kohaselt pädev kontrollima kõnealuse täitedokumendi täitmisele pööratavust ja kas vastustaja on selle täitedokumendi nõuetekohaselt teatavaks teinud. Samuti soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitust selle kohta, kas – arvestades ühenduse õiguse üldpõhimõtteid, eeskätt õigust õiglasele kohtulikule arutamisele, hea halduse põhimõtet ja õigusriigi põhimõtet – täitedokumendi esitamine kaebuse esitajale keeles, millest ta aru ei saa ja mis ei ole Tšehhi Vabariigi ametlik keel, kujutab endast puudust, mille alusel saab keelduda kõnealuse nõude täitmisest.

II. Ühenduse õigusnormid

3. Direktiivi 76/308 artiklis 6 on sätestatud:

„1. Asutus, kellelt abi taotletakse, nõuab abi taotleva asutuse taotluse korral kooskõlas oma asukohariigis samalaadsete nõuete

1 – Algkeel: inglise.
2 – EÜT L 73, lk 18; ELT eriväljaanne 02/01, lk 44.

suhtes kohaldatavate õigusnormidega sisse nõuded, mille kohta on olemas nende täitmisele pööramist lubav juriidiline dokument.

2. Sel eesmärgil tuleb kõiki nõudeid, mille kohta on esitatud sissenõudmistaotlus, käsitleda selle liikmesriigi nõuetena, kus asub asutus, kellelt abi taotletakse; välja arvatud juhul, kui kohaldatakse artiklit 12."

4. Direktiivi 76/308 artiklis 12 on sätestatud:

„1. Kui sissenõudmismenetluse ajal vaidlustab huvitatud isik nõude ja/või selle täitmisele pööramist lubava juriidilise dokumendi, mis on välja antud abi taotleva asutuse asukohaliikmesriigis, peab nimetatud isik pöörduma abi taotleva asutuse asukohaliikmesriigi pädeva organi poole vastavalt selles liikmesriigis kehtivatele seadustele. Abi taotlev asutus peab sellest teatama asutusele, kellelt abi taotletakse. Kõnesolevast pöördumisest võib asutusele, kellelt abi taotletakse, teatada ka asjaomane isik.

2. Niipea kui asutus, kellelt abi taotletakse, on abi taotlevalt asutuselt või huvitatud isikult saanud lõikes 1 nimetatud teate, peatab ta täitemenetluse kuni selles valdkonnas pädeva organi otsuseni, kui taotluse esitanud asutus kooskõlas teise lõiguga teisiti ei nõua […].

Lõike 2 esimesest lõigust olenemata võib taotluse esitanud asutus kooskõlas oma asukohaliikmesriigis kehtivate õigusnormidega nõuda, et taotluse [saanud] asutus nõuaks vaidlustatud nõude sisse, kui taotluse saanud asutuse liikmesriigis kehtivad õigusnormid seda lubavad. Kui vaidlustamise tulemus on võlgnikule soodne, vastutab taotluse esitanud asutus sissenõutud summade tagasimaksmise ja vajaduse korral kooskõlas taotluse saanud asutuse asukohaliikmesriigis kehtivate õigusaktide kohaselt tasumisele kuuluva hüvitise maksmise eest. [parandatud tõlge]

3. Liikmesriigis, kus asub asutus, kellelt abi taotletakse, võetud täitemeetmete vaidlustamisel tuleb pöörduda selle liikmesriigi pädeva organi poole vastavalt seal kehtivatele õigusnormidele."

III. Põhimenetlus ja eelotsuse küsimus

5. Hauptzollamt Weiden andis 2. juulil 1999 välja *Steuerbescheid*'i vormis otsuse (edaspidi „täitedokument"), mille adressaat oli „Milan Kyrian, Studnicni 836, 39811 Protivin/ Tschechien" ja milles ta nõudis nimetatud isikult alkoholiaktsiisi tasumist summas 218 520 Saksa marka. Täitedokument tehti teatavaks 6. augustil 1999 Tšehhi rahandusministeeriumi tolliosakonna kaudu.

6. Hauptzollamt Regensburg (Regensburgi toll) (Saksamaa) esitas 28. septembri 2004. aasta direktiivi 76/308 artikli 6 alusel Tšehhi rahandusministeeriumi tolliosakonnale (edaspidi „asutus, kellelt abi taotletakse") taotluse nõuda sisse aktsiisivõlg vastavalt täidedokumendile. Sissenõudetaotluses on võlgnikuna näidatud kaebuse esitaja ja märgitud tema eesnimi, perekonnanimi, aadress ja sünnikuupäev ning numbriliselt maksuvõla summa ja trahv summas 3 258 625,30 Tšehhi krooni.

7. Asutus, kellelt abi taotletakse, delegeeris 6. detsembri 2004. aasta kirjaga maksuvõla sissenõudmise vastustajale. Vastustaja väljastas 10. detsembril 2004 (aktsiisi kohta) ja 30. detsembril 2004 (trahvi kohta) maksuotsused maksuvõla tasumiseks lisatähtaja jooksul. Kaebuse esitaja esitas nende otsuste peale vaide, mille Celní ředitelství České Budějovice (České Budějovice toll) (Tšehhi Vabariik) jättis 4. märtsi ja 6. aprilli 2005. aasta otsustega rahuldamata.

8. Vastustaja andis 6. märtsil 2006 välja täitekorralduse, millega ta andis korralduse pöörata maksuvõla sissenõue täitmisele kinnipidamisega kaebuse esitaja töötasust. Kaebuse esitaja esitas täitekorralduse peale vaide, mis vastustaja poolt 31. oktoobri 2006. aasta otsusega (edaspidi „vaidlustatud otsus") tagasi lükati.

9. Kaebuse esitaja esitas vastustaja otsuse peale kaebuse, milles ta eelkõige väitis, et adressaat ei ole täitedokumendis piisavalt määratletud (eesnimi, perekonnanimi ja aadress), sest need andmed on identsed kolme isiku – kaebuse esitaja, tema isa ja tema poja – puhul. Seetõttu ei ole täitedokument täitmisele pööratav ja vastustajal ei ole õigust valida mitme isiku hulgast, kes vastavad täitedokumendis näidatud tunnustele, konkreetselt välja kaebuse esitaja ja pöörata sissenõue just tema vastu. Samadel põhjustel ei saa täitedokumenti pidada kaebuse esitajale nõuetekohaselt teatavaks tehtuks, sest teati-

sest, mis esitati asutusele, kellelt abi taotletakse, nähtub ainult see, et täitedokumendi sai kätte „Milan Kyrian, Studniční 836, 39811 Protivín/Tchéquie", mis kaebuse esitaja arvates ei saa tõendada täitedokumendi nõuetekohast teatavakstegemist kaebuse esitajale isiklikult kättetoimetamise teel. Veel väidab kaebuse esitaja, et ta ei saanud aru saksakeelsetest dokumentidest, mis Saksamaa toll talle saatis, ega saanud võtta kohaseid õiguslikke meetmeid oma õiguste kaitseks. Ta on seisukohal, et ta ei ole kohustatud omal kulul korraldama Saksamaa tollidokumentide tõlkimist.

10. České Budějovice piirkonnakohus jättis selle kaebuse rahuldamata 14. märtsi 2007. aasta otsusega nr 10 Ca 239/2006-40 (edaspidi „edasikaevatud kohtuotsus"). Kaebuse esitaja esitas edasikaevatud otsuse peale kassatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule. Kassatsioonkaebuses väitis kaebuse esitaja, et kõnealune täitedokument ei ole täitmisele pööratav, sest selles ei ole kirjeldatud võlgnikku piisava täpsusega, mis välistaks tema segiajamise teiste isikutega. Vastustaja ei ole pädev seda täitedokumendi puudust kõrvaldama omapoolse hinnangu andmisega isiku suhtes, kellele on täitedokumendiga kohustus pandud. Kaebuse esitaja sõnul ei saa seda puudust kõrvaldada ka asjaolu, et kaebuse esitajat kui täitedokumendi adressaati on mainitud sissenõudetaotluses (kus on esimest korda näidatud tema sünniaeg). Samuti väidab kaebuse esitaja, et talle ei tehtud täitedokumenti teatavaks nõuetekohaselt, et ta oleks saanud võtta meetmeid oma õiguste kaitseks, sest toimikusse lisatud vastuvõtuteatises on adressaat näidatud eesnime, perekonnanime ja aadressi järgi, millest aga ei piisa tõendamaks, et täitedokument on teatavaks tehtud just kaebuse esitajale, mitte muule isikule, kes nendele andmetele vastab. Kaebuse esitaja eitab, et vastuvõtuteatisel on tema allkiri. Peale selle ei ole tal seni olnud võimalust tutvuda täitedokumendiga tšehhi keeles. Vastustaja on seisukohal, et ei tema ega teised Tšehhi halduskohtud ei ole pädevad kontrollima täitedokumendi väljastamise tingimusi ega sisu. See, et võlgnikuna kirjeldati just kaebuse esitajat, ilmneb abi taotleva asutuse esitatud sissenõudmistaotlusest selgelt. Kui sissenõudmistaotluses ei oleks näidatud sünnikuupäeva, oleks vastustaja palunud abi taotleval asutusel neid andmeid täiendada. Vastustaja on seisukohal, et täitedokument on kaebuse esitajale teatavaks tehtud ja see nähtub ka kaebuse esitaja enda avaldusest, et ta sai kätte Saksamaa tollidokumendid, milles adressaat ei olnud piisava täpsusega määratletud ja mis olid ainult saksa keeles ilma tšehhikeelse tõlketa, mistõttu kaebuse esitaja ei saanud neist aru.

11. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et Tšehhi kõrgemate kohtute väljakujunenud praktika kohaselt tuleb Tšehhi tsiviilmenetluse seadustiku § 261a lõiget 1 tõlgendada nii,

et võlgniku määratlemise osas peab võlgniku isik olema „täpselt määratletud". See määratlus peab olema täpne ega tohi jätta kahtlusi või vähemalt peab täitedokumendi alusel saama vähimagi kahtluseta kindlaks teha isiku, kellele kohustus on pandud. Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et lähtudes õigusest õiglasele kohtulikule arutamisele ja sellega seotud kaitseõigustest, võib järeldada, et Tšehhi kohtud peaksid selles kohtuasjas arvestama kaebuse esitaja vastuväidet, mis puudutab adressaadi (võlgniku) ebatäpset määratlemist täitedokumendis endas. Kui nõustuda vastustaja seisukohaga, et võlgniku määratlus sissenõudmistaotluses on Tšehhi ametiasutustele täielikult siduv, võtab see kaebuse esitajalt igasuguse võimaluse kaitsta oma õigusi. Kui Tšehhi kohtud ei oleks pädevad lahendama täitedokumendi täitmisele pööratavuse küsimusi, tähendaks see õigusemõistmisest keeldumist. Mis puudutab täitedokumendi teatavakstegemist saksa keeles, on eelotsusetaotluse esitanud kohus seisukohal, et teatavaks tehtavate juriidiliste dokumentide adressaatide huvide kaitseks võib olla üldpõhimõte, mis tuleneb õigusest õiglasele kohtulikule arutamisele ja kaitseõigusest ning mille kohaselt tuleb juriidilised dokumendid teatavaks teha selle riigi ametlikus keeles, kus teatavakstegemine toimub, või muus keeles, millest adressaat aru saab.

12. Nendel kaalutlustel otsustas Nejvyšší správní soud 5. mai 2008. aasta kohtumäärusega menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgnevad eelotsuse küsimused:

„1. Kas nõukogu 15. märtsi 1976. aasta direktiivi 76/308/EMÜ vastastikuse abi kohta Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi rahastamissüsteemi kuuluvatest meetmetest tulenevate nõuete ning põllumajandusmaksude ja tollimaksude sissenõudmisel artikli 12 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et kui liikmesriigi kohtule, kus on selle asutuse asukoht, kellelt abi taotletakse, on esitatud kaebus sissenõudetoimingute peale, siis on see kohus pädev kooskõlas selle liikmesriigi seaduste ja määrustega kontrollima, kas nõude täitmisele pööramist lubav juriidiline dokument […] kuulub täitmisele ja kas see on võlgnikule nõuetekohaselt teatavaks tehtud?

2. Kas ühenduse õiguse üldpõhimõtetest – eeskätt õiglase kohtuliku arutamise, hea halduse ja õigusriigi põhimõtetest – tuleneb, et nõude täitmisele pööramist lubava juriidilise dokumendi […] võlgnikule teatavaks tegemine keeles, millest ta ei saa aru ja mis ei ole ka selle riigi ametlik keel, kus täitedokument võlgnikule teatavaks tehakse, on puudus, mis lubab keelduda sissenõude täitmisele pööramisest sellise täitedokumendi alusel?"

IV. Menetlus Euroopa Kohtus

13. Kirjalikke märkusi esitasid Tšehhi Vabariik, Saksamaa Liitvabariik, Portugali Vabariik, Kreeka Vabariik, Poola Vabariik ja komisjon. Kohtuistung peeti 13. mail 2009.

V. Esimene küsimus

A. *Euroopa Kohtule esitatud märkused*

14. Tšehhi Vabariik on seisukohal, et asutuse, kellelt abi taotletakse, asukohaliikmesriigi kohtul ei ole õigust kontrollida, kas täitmisele pööramist lubav juriidiline dokument on täitmisele pööratav ja võlgnikule nõuetekohaselt teatavaks tehtud. Nende asjaolude uurimise õigus on ainult abi taotleva asutuse asukohaliikmesriigi kohtul. Saksamaa Liitvabariik on seisukohal, et direktiivi 76/308 artikli 12 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et kui nõude täitemeetmed vaidlustatakse kohtulikult selles liikmesriigis, kus asub asutus, kellelt abi taotletakse, ei ole selle liikmesriigi kohtul õigust selle liikmesriigi õigusnormide kohaselt kontrollida, kas täitmisele pööramist lubav juriidiline dokument on täitmisele pööratav ja nõuetekohaselt teatavaks tehtud. Portugali Vabariik on seisukohal, et direktiivi 76/308 artikli 12 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et asutusel, kellelt abi taotletakse, ei ole õigust kontrollida abi taotleva asutuse juriidilise dokumendi kehtivust ning selline dokument on lõplik ja täidetav, kui sissenõudmistaotlus on adresseeritud asutusele, kellelt abi taotletakse.

15. Kreeka Vabariik asub mõlemas küsimuses seisukohale, et arvestades õiguste tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet, mis on väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ühenduse õiguse üldpõhimõte ning tuleneb liikmesriikide ühistest põhiseaduslikest tavadest ja on sätestatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklites 6 ja 13, tuleb direktiivi 76/308 artikli 12 lõiget 3 tõlgendada nii, et kui nõude täitemeetmed vaidlustatakse kohtulikult liikmesriigis, kus asub asutus, kellelt abi taotletakse, on selle liikmesriigi kohtul õigus kontrollida selle liikmesriigi õigusnormide kohaselt, kas täitmisele pööramist lubav juriidiline dokument on nõuetekohaselt teatavaks tehtud selle liikmesriigi ametlikus keeles, kus asub asutus, kellelt abi taotletakse. Poola Vabariik on seisukohal, et direktiivi 76/308 artikli 12 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et kui nõude

täitemeetmed vaidlustatakse kohtulikult liikmesriigis, kus asub asutus, kellelt abi taotletakse, ei ole selle liikmesriigi kohtutel õigust kontrollida selle liikmesriigi õigusnormide kohaselt, kas täitmisele pööramist lubav välisriigi juriidiline dokument on täitmisele pööratav ja kas abi taotleva liikmesriigi pädev asutus on selle võlgnikule nõuetekohaselt teatavaks teinud.

otsused direktiivi 76/308 artikli 8 lõike 2 kohaselt samuti olla selles liikmesriigis kohtulikult kontrollitavad.

B. *Hinnang*

16. Komisjon on seisukohal, et direktiivi 76/308 artikli 12 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et kui nõude täitemeetmed vaidlustatakse kohtulikult liikmesriigis, kus asub asutus, kellelt abi taotletakse, ei ole sellel kohtul õigust kontrollida, kas täitmisele pööramist lubav juriidiline dokument on täitmisele pööratav ja võlgnikule nõuetekohaselt teatavaks tehtud. Kui asutus, kellelt abi taotletakse, on andnud abi seoses täitmisele pööramist lubava juriidilise dokumendi teatavakstegemisega vastavalt direktiivi 76/308 artiklile 5 või asjaomaste liikmesriikide vahelisele kahe- või mitmepoolsele kokkuleppele, on selle liikmesriigi kohtul, kus asub asutus, kellelt abi taotletakse, siiski õigus uurida, kas nimetatud dokument tehti teatavaks kooskõlas selles liikmesriigis vastavate dokumentide teatavakstegemisele kohaldatavate õigusnormidega. Kui täitmisele pööramist lubav juriidiline dokument on vastu võetud, kinnitatud, täiendatud või asendatud juriidilise dokumendiga, mis lubab täitmisele pööramist liikmesriigis, kus asub asutus, kellelt abi taotletakse, võivad sellised dokumendid või

17. Direktiiviga 76/308 on kehtestatud ühised eeskirjad vastastikuse abi kohta, et tagada nõuete sissenõudmine muu hulgas seoses teatavate maksude ja tollimaksudega. [3] Selles osas on direktiiviga 76/308 ette nähtud kolmes eraldiseisvas ja erinevas vormis vastastikune abi, mida asutus, kellelt abi taotletakse, [4] on põhimõtteliselt kohustatud abi taotleva asutuse nimel osutama. [5] Direktiivi 76/308 artikli 4 kohaselt peab asutus, kellelt abi taotletakse, esitama kogu informat-

3 – Vt direktiivi 76/308 artiklid 1 ja 2. Enne direktiivi 76/308 vastuvõtmist ei olnud võimalik ühe liikmesriigi asutuste koostatud dokumendil põhinevat nõuet sisse nõuda teises liikmesriigis. Sissenõudeid reguleerivate siseriiklike õigusnormide kohaldatavus ainult oma riigi territooriumil takistas ühisturu rajamist ja toimimist ning ühenduse õigusnormide täielikku ja õiglast kohaldamist ning soodustas seega pettusi. Vt direktiivi 76/308 põhjendused 1-3.

4 – Direktiivi 76/308 artikli 3 kohaselt tähendab „asutus, kellelt abi taotletakse" liikmesriigi pädevat asutust, kellele abitaotlus esitatakse.

5 – Direktiivi 76/308 artikli 3 kohaselt tähendab „abi taotlev asutus" liikmesriigi pädevat asutust, kes esitab nõudega seotud abitaotluse.

siooni, mida abi taotlev asutus nõude sissenõudmiseks vajab. Vastavalt direktiivi 76/308 artiklile 5 peab asutus, kellelt abi taotletakse, teatama võlgnikule kõikidest juriidilistest dokumentidest, mis on seotud abi taotlevast riigist pärinevate nõuetega [6]. [7] Nii võib teatamine asutuse poolt, kellelt abi taotletakse, olla seotud nõude ja/või selle sissenõudmisega. [8] Direktiivi 76/308 artikli 6 kohaselt peab asutus, kellelt abi taotletakse, nõudma abi taotleva asutuse taotluse korral sisse „nõuded, mille kohta on olemas nende täitmisele pööramist lubav juriidiline dokument".

18. Direktiivi 76/308 artiklis 7 on sätestatud üksikasjalikud eeskirjad ja nõuded seoses nõuete sissenõudmistaotlustega, mida abi taotlev asutus esitab asutusele, kellelt abi taotletakse. Lisaks on direktiivi 76/308 artikli 8 lõikega 1 kehtestatud nõue seoses täitmisele pööramist lubavate juriidiliste dokumentide siseriikliku käsitusega liikmesriigis, kellelt abi taotletakse. [9] Selle kohaselt peab liikmesriik, kellelt abi taotletakse, nõude täitmisele pööramist lubavat juriidilist dokumenti otseselt tunnustama ja automaatselt sellisena käsitama, [10] ilma et oleks vaja mingit erimenetlust.

19. Sellepärast on selge – nagu Euroopa Kohus kohtuasjas Elliniko Dimosio *vs.* Nikolaos Tsapalos ja Konstantinos Diamantakis märkis –, et direktiiv 76/308 sisaldab menetlusnorme, mis reguleerivad teistes liikmesrii-

6 – Mis kuuluvad direktiivi 76/308 kohaldamisalasse.

7 – Nagu ilmneb, tegi täitedokumendi võlgnikule teatavaks Tšehhi rahandusministeerium 6. augustil 1999, lähtudes Tšehhi Vabariigi ja Saksamaa Liitvabariigi 19. mai 1995. aasta kokkuleppest vastastikuse tolliabi kohta. Selle kokkuleppe artiklis 7 on sätestatud, et „ühe kokkuleppepoole tolli taotlusel teatab teise kokkuleppepoole toll kohaldatavate õigusnormide kohaselt adressaadile kõikidest abi taotleva tolli otsustest ja teistest dokumentidest […]".

8 – Nii näeb direktiivi 76/308 artikkel 5 minu arvates ette vastastikuse abi kaks eri vormi juriidiliste dokumentide ja otsuste teatavakstegemiseks: esiteks nõude endaga seotud ja teiseks nõude sissenõudmisega seotud.

9 – Mis kuulub nimetatud direktiivi kohaldamisalasse (vt artikkel 2).

10 – „Direktiivi 76/308 artikli 8 kohaselt peavad nõuete sissenõudmist lubavad juriidilised dokumendid nüüd [alates sellest, kui jõustus nõukogu 15. juuni 2001. aasta direktiiv 2001/44/EÜ, millega muudetakse direktiivi 76/308/EMÜ, vastastikuse abi kohta Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi rahastamissüsteemi kuuluvatest meetmetest tulenevate nõuete ning põllumajandusmaksude ja tollimaksude sissenõudmisel ning seoses käibemaksuga ja teatavate aktsiisimaksudega (EÜT L 175, lk 17; ELT eriväljaanne 02/12, lk 27)] üldjuhul olema otseselt tunnustatud ja neid tuleb automaatselt käsitada kui selliseid juriidilisi dokumente, mis lubavad nõude täitmisele pööramist riigi territooriumil – varem pidid need juriidilised dokumendid jällegi olema vastu võetud, kinnitatud, täiendatud või asendatud juriidilise dokumendiga, mis lubab täitmisele pööramist liikmesriigis, kus asus asutus, kellelt abi taotletakse." Vt Euroopa Kohtu 29. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-338/01: komisjon *vs.* nõukogu (EKL 2004, lk I-4829, punkt 71). Vt samuti selle kohtuotsuse punkt 75. Vt siiski ka direktiivi 76/308 artikli 8 lõige 2, mis lubab liikmesriikidel teha erandi selle direktiivi artikli 8 lõikest 1 ja siseriikliku käsituse põhimõttest. Sellegipoolest ei ole direktiivi 76/308 artikli 8 lõige 2 eelotsusetaotluse esitanud kohtu menetluses asjakohane. Nagu ilmneb, ei kasutanud Tšehhi Vabariik selle direktiivi ülevõtmisel võimalust võtta vastu erand direktiivi artikli 8 lõikest 1. Vt 1. mail 2004 jõustunud seaduse nr 191/2004 Sb., mis käsitleb rahvusvahelist abi teatavate rahaliste nõuete sissenõudmisel ja millega direktiiv 76/308 Tšehhi õigusesse üle võeti ning milles on sätestatud, et „[j]uriidilist dokumenti, mis kujutab endast täitekorraldust nõude täitmisele pööramiseks pädeva organi asukohaliikmesriigis, tuleb alates täieliku sissenõudmistaotluse saamise kuupäevast otseselt tunnustada kui täitekorraldust nõude täitmisele pööramiseks Tšehhi Vabariigis artikli 6 lõige 1".

kides tekkivate teatavat liiki nõuete tunnustamist ja täitmisele pööramist, sätestamata eeskirju nende tekkimise või ulatuse kohta. [11]

taotletakse, saab teate nõude ja/või selle täitmisele pööramist lubava juriidilise dokumendi vaidlustamise kohta, peab ta peatama täitemenetluse, kuni abi taotleva asutuse asukohaliikmesriigi organ, kes on selles valdkonnas pädev, on teinud oma otsuse. Täitemenetluse peatamise kohustusest sõltumata võib abi taotlev asutus teatavatel tingimustel nõuda, et asutus, kellelt abi taotletakse, nõuaks vaidlustatud nõude sisse. Kui vaidlustamise tulemus osutub võlgnikule soodsaks, vastutab abi taotlev asutus sissenõutud summade tagasimaksmise ja vajaduse korral hüvitise maksmise eest.

20. Peale vastastikust abi käsitlevate eeskirjade on direktiiviga 76/308 ette nähtud ka see, millises liikmesriigis tuleb esitada kaebus, kui asjaomane isik vaidlustab sissenõudemenetluse käigus nõude ja/või selle täitmisele pööramist lubava juriidilise dokumendi või kui vaidlustatakse täitemeetmed. Direktiivi 76/308 artikli 12 kohaselt oleneb niisugune kohavalik sellest, kas vaidlustatakse nõue ja/või selle täitmisele pööramist lubav juriidiline dokument või täitemeetmed. Kui sissenõudemenetluse käigus vaidlustatakse nõue ja/või selle täitmisele pööramist lubav juriidiline dokument, tuleb direktiivi 76/308 artikli 12 lõike 1 kohaselt pöörduda abi taotleva asutuse asukohaliikmesriigi pädeva organi poole. Kui vaidlustatakse täitemeetmed, mis on võetud liikmesriigis, kus asub asutus, kellelt abi taotletakse, tuleb direktiivi 76/308 artikli 12 lõike 3 kohaselt pöörduda selle liikmesriigi pädeva organi poole. Selleks et täielikult tagada isiku õigus vaidlustada sissenõudemenetluse käigus nõue ja/või selle täitmisele pööramist lubav juriidiline dokument, on direktiivi 76/308 artikli 12 lõikes 2 lisaks nõutud ka seda, et kui asutus, kellelt abi

21. Selgitades, millise liikmesriigi kohtule tuleb kaebus esitada, ja kehtestades kohustuse peatada teatavatel tingimustel täitemenetlus või maksta sissenõutud summad tagasi koos hüvitisega, on direktiivi 76/308 artikkel 12 tegelikult ette nähtud selleks, et tagada õiguskindlus ja asjaomase isiku kaitseõiguste kaitstus. Ehkki asjaomasel isikul võib olla lihtsam esitada kaebus näiteks oma elukohaliikmesriigis, ei kaota see, et direktiivi 76/308 artiklis 12 sisalduvate kohtualluvusnormide kohaselt peab ta esitama kaebuse teises liikmesriigis, tema võimalust kasutada õiguskaitset ega kahjusta ebamõistlikult tema kaitseõigusi. Olen seisukohal, et direktiivi 76/308 artikkel 12 tegelikult tugevdab

11 – 1. juuli 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-361/02 ja C-362/02 (EKL 2004, lk I-6405, punkt 20).

õiguste tõhusa kohtuliku kaitse põhimõtet, tagades menetluse kohavaliku ettearvatavuse.

22. Sellepärast asun seisukohale, et direktiivi 76/308 artiklis 12 on täielikult ühtlustatud õigusnormid, mis käsitlevad selle direktiivi kohaldamisalas kaebuste esitamist nõuete [12] või täitemeetmete peale.

23. Esimesele eelotsuse küsimusele vastamiseks on vaja tõlgendada direktiivi 76/308 artikli 12 lõikes 1 kasutatud mõisteid „nõue ja/või selle täitmisele pööramist lubav juriidiline dokument". Minu arvates ei saa nende mõistete tõlgendamisel lähtuda siseriiklikest tsiviilmenetlusnormidest, vaid neid tuleb tõlgendada iseseisvalt nii, et direktiivi 76/308 artiklit 12 võiks kohaldada ühetaoliselt ja ettearvatavalt. Teistsugusele seisukohale asumine võimaldaks nende mõistete vastuolulist tõlgendamist ja kahjustaks seega direktiivi 76/308 artikli 12 eesmärki, milleks on just kohavaliku ettearvatavus.

24. Olen seisukohal, et direktiivi 76/308 artikli 12 lõike 1 sõnastusest endast selgub, et kaebused „nõude ja/või selle täitmisele pööramist lubava juriidilise dokumendi" peale hõlmavad nii nõude kehtivuse kui ka selle täitmisele pööratavusega seotud kaebusi. Direktiivi 76/308 artikli 12 lõikes 1 kasutatud mõiste „täitmisele pööramist lubav juriidiline dokument" tähendab juriidilist dokumenti, mida saab võlgniku vastu täitmisele pöörata, ning see olukord eeldab minu arvates seda, et nõue on võlgnikule juba teatavaks tehtud. Täitemeetmeid ei saa algatada, kui nõuet ei ole võlgnikule nõuetekohaselt teatavaks tehtud.

25. Peale selle olen seisukohal, et kui pädevad asutused liikmesriigis, kellelt abi taotletakse, saaksid nõude kehtivust ja täitmisele pööratavust topeltkontrollida, ohustaks see direktiivi 76/308 eesmärke, sest see eeldaks nõude vastavust nii abi taotleva liikmesriigi õigusnormidele kui ka selle liikmesriigi õigusnormidele, kellelt abi taotletakse, ent just niisugust tulemust on püütud ära hoida direktiivi artikli 8 lõikega 1. [13]

12 – Ja/või nende täitmisele pööramist lubavate juriidiliste dokumentide.

13 – Hoolimata siseriikliku käsituse reegli erandist, mis sisaldub direktiivi 76/308 artikli 8 lõikes 2, ei luba see säte tegelikult liikmesriigi asutustel, kellelt abi taotletakse, seada kahtluse alla nõude täitmisele pööratavust lubavate juriidiliste dokumentide kehtivust ega täitmisele pööratavust: see säte näeb pelgalt ette juriidilise dokumendi samaväärseks tunnistamise nende asutuste poolt ja ei muuda sama direktiivi artiklis 12 sisalduvaid kohtualluvusnorme. Vt selle kohta direktiivi 76/308 artikli 8 lõike 2 kolmas lõik. Tuleks märkida, et direktiivi 76/308 artikli 8 lõike 2 kolmas lõik viitab samaväärseks tunnistamise menetlusele kui „vorminõuete täitmisele". Vt samuti komisjoni 9. detsembri 2002. aasta direktiivi 2002/94/EÜ, millega kehtestatakse nõukogu direktiivi 76/308/EMÜ teatavate sätete üksikasjalikud rakenduseeskirjad (EÜT L 337, lk 41; ELT eriväljaanne 02/12, lk 299), artikli 11 lõige 1, kus on sätestatud, et „[t]aotluse saanud asutus ei sea mingil juhul kahtluse alla selle juriidilise dokumendi või otsuse kehtivust, millest teatamist taotletakse".

26. Seega selgub direktiivi 76/308 artikli 12 kohtualluvusnormidest, et käesolevas asjas vaidluse all oleva täitedokumendi ja selle 1999. aastal toimunud teatavakstegemise vaidlustamiseks tuleb pöörduda abi taotleva asutuse asukohaliikmesriigi, nimelt Saksamaa Liitvabariigi pädeva organi poole. Kaebuse esitaja, kes väidab, et ta ei olnud täitedokumendis piisavalt täpselt määratletud kui võlgnik ja et täitedokument tehti talle 1999. aastal teatavaks mittenõuetekohaselt, vaidlustab tegelikult nii täitedokumendi enda kehtivuse kui ka täitmisele pööratavuse.

27. Nii peab kaebuse esitaja direktiivi 76/308 artikli 12 lõike 1 kohaselt esitama täitedokumendi kehtivust ja täitmisele pööratavust käsitleva kaebuse Saksamaa Liitvabariigi pädevale organile. See, et täitedokumendi tegid teatavaks Tšehhi ametivõimud Saksamaa ametivõimude nimel ja nende taotluse alusel, ei muuda minu arvates selle direktiivi artiklis 12 sätestatud selgete kohtualluvusnormide kohaldatavust. Pelgalt see, et liikmesriik osutas teise liikmesriigi taotlusel talle praktilist abi, muu hulgas andes teavet dokumentide kohta või tehes need teatavaks, ei muuda nende kohtualluvusnormide kohaldatavust. [14]

28. Sellepärast olen seisukohal, et direktiivi 76/308 artikli 12 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et kui täitemeetmed vaidlustatakse kohtulikult liikmesriigis, kus asub asutus, kellelt abi taotletakse, ei ole selle liikmesriigi kohtul õigust kontrollida, kas täitmisele pööramist lubav juriidiline dokument on täitmisele pööratav, sealhulgas kontrollida, kas see juriidiline dokument tehti võlgnikule teatavaks õiguspäraselt.

VI. Teine küsimus

29. Teises küsimuses palub eelotsusetaotluse esitanud kohus tuvastada, kas täitedokumendi teatavakstegemine kaebuse esitajale

14 – Minu arvates annavad direktiivi 76/308 artiklid 4-6 liikmesriigi asjaomastele asutustele võimaluse taotleda teise liikmesriigi asjaomastelt asutustelt teatavaid andmeid, juriidiliste dokumentide ja otsuste teatavaks tegemist ja nõuete sissenõudmist. Olen seisukohal, et direktiivi 76/308 artiklid 4-6 ei kohusta sellist abi taotlema. Iga liikmesriik hindab ise, kas sellist abi teistelt liikmesriikidelt on vaja. Vt analoogia põhjal 27. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas C-184/05: Twoh International (EKL 2007, lk I-7897, punkt 32), mis käsitles eelkõige nõukogu 19. detsembri 1977. aasta direktiivi 77/799/EMÜ liikmesriikide pädevate asutuste vastastikuse abi kohta otsese maksustamise valdkonnas (EÜT L 336, lk 15; ELT eriväljaanne 09/01, lk 63) artikli 2 lõiget 1. Märgiksin veel kord, et täitedokumenti ei tehtud teatavaks direktiivi 76/308 artikli 5 alusel.

saksa keeles, millest ta aru ei saa ja mis peale selle ei ole Tšehhi Vabariigi ametlik keel, on puudus, mis võimaldab keelduda kõnealuse täitedokumendi täitmisele pööramisest.

30. Kohtupraktikas on seoses EÜ artikli 234 kohase Euroopa Kohtu ja siseriiklike kohtute koostööga välja kujunenud, et üksnes siseriiklik kohus, kellele vaidlus on esitatud ja kes peab lõpuks selle kohta otsuse tegema, saab hinnata asja eripärast lähtuvalt nii seda, kas tal on oma otsuse tegemiseks vaja Euroopa Kohtult eelotsust, kui ka Euroopa Kohtule esitatavate eelotsuseküsimuste asjakohasust. Kui eelotsuse küsimused puudutavad ühenduse õiguse tõlgendamist, on Euroopa Kohus põhimõtteliselt kohustatud eelotsuse tegema. [15]

31. Euroopa Kohus on siiski märkinud ka seda, et erandjuhtudel peab ta oma kohtuliku pädevuse olemasolu hindamiseks uurima, millistel tingimustel on siseriiklik kohus talle eelotsusetaotluse esitanud. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on siseriikliku kohtu esitatud eelotsuseküsimusele vastamisest keeldumine võimalik vaid siis, kui on ilmne, et ühenduse õiguse tõlgendamine, mida siseriiklik kohus palub, ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, või ka juhul, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda tarvilik vastus talle esitatud küsimustele. [16]

32. Minu arvates puudutab küsimus, kas kaebuse esitajale tuleb teatavaks teha täitedokumendi tõlge, selle täitedokumendi täitmisele pööratavust ning sellest tulenevalt peab seda küsimust uurima abi taotleva asutuse asukohaliikmesriigi, käesoleval juhul Saksamaa Liitvabariigi pädev organ. Sellepärast asun direktiivi 76/308 artikli 12 lõikest 1 lähtudes seisukohale, et eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole pädev kontrollima kõnealuse täitedokumendi täitmisele pööratavust ning nimetatud kohtu teine küsimus on olemuselt hüpoteetiline ja seega selgelt vastuvõetamatu.

15 – 12. aprilli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-145/03: Keller (EKL 2005, lk I-2529, punkt 33) ja 18. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-119/05: Lucchini (EKL 2007, lk I-6199, punkt 43).

16 – 13. märtsi 2001. aasta otsus kohtuasjas C-379/98: PreussenElektra (EKL 2001, lk I-2099, punkt 39); 22. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas C-390/99: Canal Satélite Digital (EKL 2002, lk I-607, punkt 19); ja 11. septembri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-11/07: Eckelkamp jt (EKL 2008, lk I-6845, punkt 28).

VII. Ettepanek

33. Esitatud põhjendustest lähtudes olen arvamusel, et Euroopa Kohtule esitatud küsimustele tuleks vastata järgmiselt:

Nõukogu 15. märtsi 1976. aasta direktiivi 76/308/EMÜ vastastikuse abi kohta Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi rahastamissüsteemi kuuluvatest meetmetest tulenevate nõuete ning põllumajandusmaksude ja tollimaksude sissenõudmisel (muudetud redaktsiooni) artikli 12 lõiget 3 tuleb tõlgendada nii, et kui täitemeetmed vaidlustatakse kohtulikult liikmesriigis, kus asub asutus, kellelt abi taotletakse, ei ole selle liikmesriigi kohtul õigust kontrollida, kas täitmisele pööramist lubav juriidiline dokument on täitmisele pööratav, sealhulgas kontrollida, kas see juriidiline dokument tehti võlgnikule teatavaks õiguspäraselt.